

МЕНТАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНЦІВ У ДЕЯКИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ ХІХ СТ.

Виконала:

Студентка групи

КМ-33,

Тютюнник Надія

ЗМІСТ

1. **Формування ментальності українського народу.**
  2. **Дослідження ментальності відомими вченими.**
  3. **Початок формування українського фольклору.**
  4. **Зв'язок зі східними культурами.**
  5. **Перші українські літературні видання.**
  6. **Стародавні українські пісні. Думка видатних фольклористів.**
  7. **Генетично найдавніші обрядові пісні.**
  8. **Релігійні погляди в обрядових піснях.**
-

1. Формування ментальності українського народу.

Ментальність українського народу формувалась під впливом складних історичних умов. Розташування між Сходом і Заходом, тривале бездержавне існування, розчленованість народу у минулому здебільшого визначили український менталітет. Основну роль відіграло геополітичне розташування України на перехресті історичних шляхів зі Сходу на Захід і з Півночі на Південь. Ця обставина зумовила химерне поєднання у світогляді українців західної (активно-раціоналістичної, індивідуалістичної, матеріалістичної) та східної (пасивно-споглядальної, спрямованої на вищі істини) ментальності.

Менталітет – це манера мислення, його склад, особливості, своєрідність – тобто емоційні орієнтації, колективна психологія, спосіб мислення і людини, і (у даному випадку) нації. Можна визначити цей феномен і дещо по-іншому: менталітет є психічним складом особистості, душевним складом, напрямком та способом думок або характером роздумів, духовним світом, які відрізняють народ з-поміж інших народів. Іншими словами – це душа, серце і розум народу.

.

---

2. Дослідження ментальності відомими вченими.

Дослідженням ментальності займалися відомі вчені. На сучасному етапі українська ментальність стала об'єктом дослідження багатьох вчених:

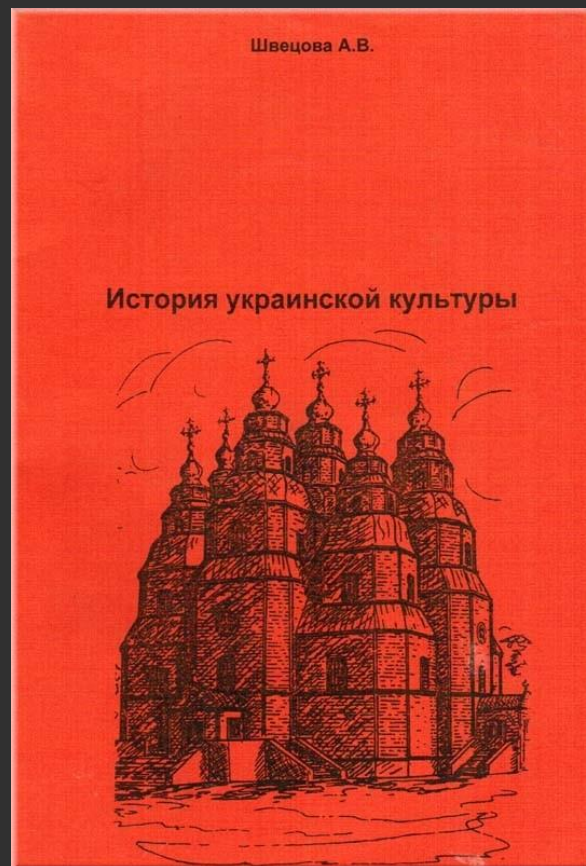
- І.Грабовської ,
- І.Лисого ,
- А.Швецової
- О. Забужко
- М. Гончаренко

Деякі дослідники (М.Гончаренко, О.Забужко) говорять про взаємовплив національної ментальності та народної творчості. Про це писав ще М.Драгоманов, настійною думкою якого була необхідність пізнання нації через її культуру, літературу, усну народну творчість.

2. Дослідження ментальності відомими вченими.

Забужко О.С.

Видання Шевцової А.В.

3. Початок формування українського фольклору.

Активне творче та наукове осмислення українського фольклору почалось на межі XVIII — XIX ст. і проходило в дожовтневий період. Особливу увагу приділяли вивченню характерної для українців ліро-епічної творчості (думи та інші жанри), які були генетично пов'язані з їх міфологією. Еволюційно шлях цих творів простягається від міфу до епосу, від міфологем до фантастики. Тому й пізніший фольклор має свої епічні та ще доепічні, прадавні витoki. Звертання до традицій образотворчого мистецтва дає змогу виявити, як показує О. Найден, глибоку їх укоріненість у загальнослов'янській культурі та їх зв'язок зі східними традиціями.

4. Зв'язок зі східними культурами.

Характерна для українців **ліро-епічна творчість** (думи та інші **жанри**) генетично пов'язана з їх міфологією. Її шлях визначається від міфу до епосу, від міфологем до фантастики. Тому й пізніший фольклор має свої епічні та ще доепічні, прадавні витоки. Звертання до традицій образотворчого мистецтва дає змогу виявити, як показує О. Найден, глибоку їх укоріненість у загальнослов'янській культурі та їх зв'язок зі східними традиціями.

---

5. Перші українські літературні видання.

У 1819 р. з'явилося в Петербурзі перше видання українських дум окремою невеличкою книжечкою,

«Опыт собрания старинных малороссийских песней»

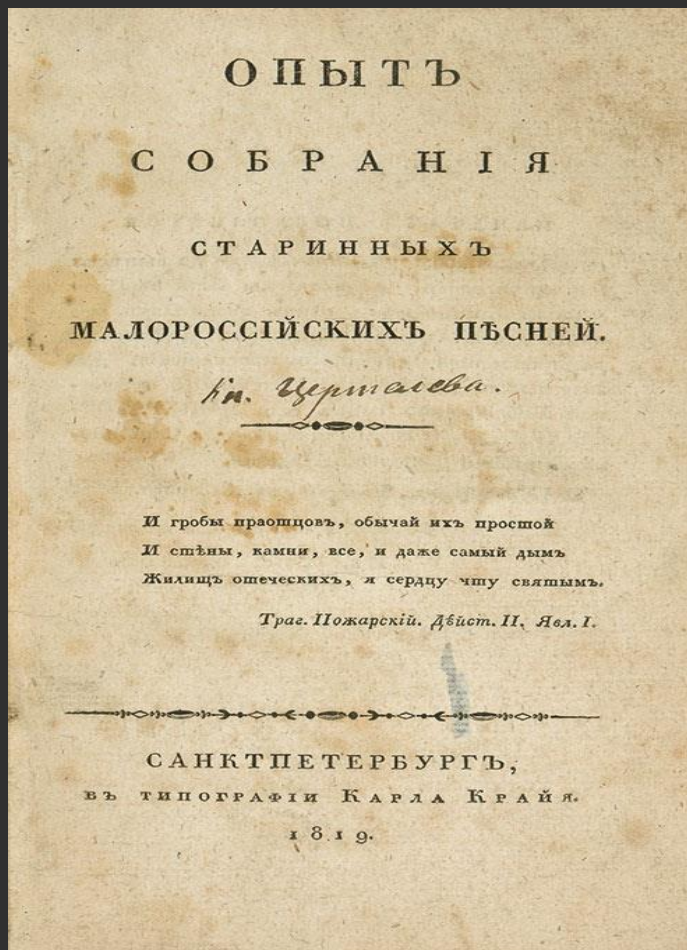
яку видав

Микола Андрійович Цертелєв - хорольський дрібний поміщик, потомок князівського, грузинського роду Церетелі.

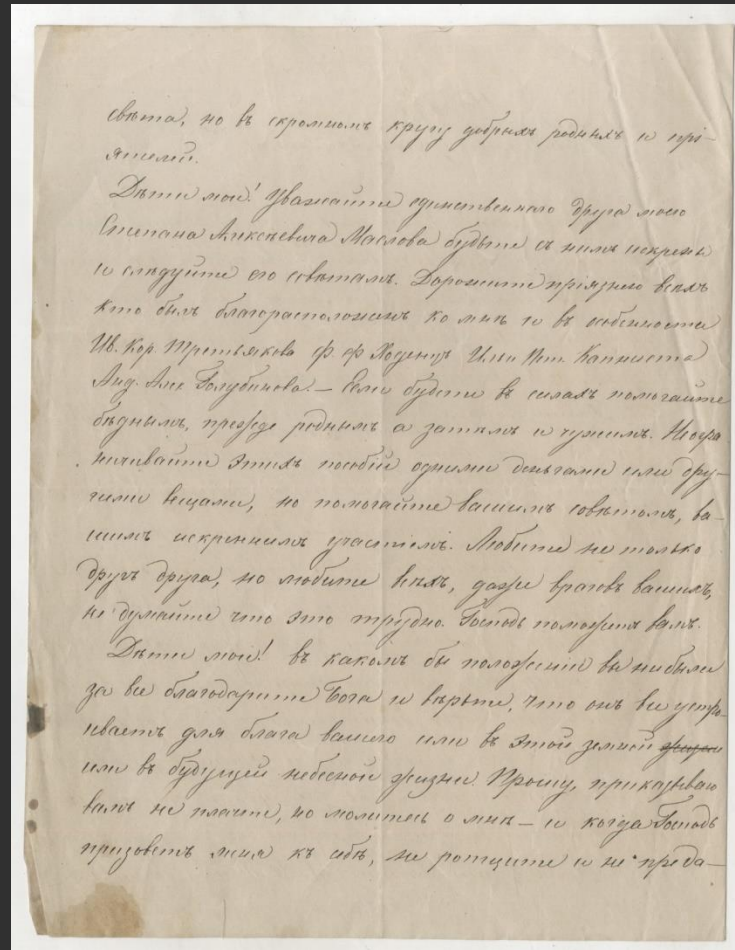
---

5. Перші українські літературні видання.

Видання Цертелєва М.А.

Зразок почерку Цертелєва М.А.

6. Стародавні українські пісні. Думка видатних фольклористів.

1812 р. - перша спроба зібрати стародавні українські пісні.

В опублікованому збірнику з'явилося 10 епічних творів:

- Про втечу трьох братів із міста Азова;
- Про Олексія Поповича або про бурю, яку перетерпіли козаки на Чорному морі;
- Про смерть Івана Коновченка або про похід козаків проти татар;
- Про хитрість Богдана Хмельницького у відкритті відносин Барабаша з поляками;
- Про похід гетьмана Богдана Хмельницького в Молдавію;
- Про смерть гетьмана Богдана Хмельницького і обрання гетьманом сина його Юрія;
- Смерть козака Федора Безрідного;
- Про зраду гетьмана Мазепи;
- Сум сестри в розлуці з братом;
- Від'їзд козака від родини.

7. Генетично найдавніші обрядові пісні.

Всі жанри народної пісенності:

Календарно-обрядові пісні:

- ❖ веснянки 106
- ❖ русальні, купальські та петрівочні 49
- ❖ жнивварські пісні 13
- ❖ колядки і щедрівки 97

Родинно-обрядові пісні:

- ❖ весільні пісні 918

Родинно-побутові пісні:

- ❖ пісні про кохання 257
  - ❖ пісні про сімейне життя 155
  - ❖ колискові пісні 3
-

8. Генетично найдавніші обрядові пісні.

Баладні пісні 34

Жартівливі та сатиричні пісні 99

Танцювальні пісні, коломийки 142

Соціально-побутові пісні:

- ❖ козацькі 30
- ❖ рекрутські і солдатські 28
- ❖ чумацькі 11
- ❖ бурлацькі, наймитські 12

Історичні пісні 45

Примівки та інше 13

Разом 2012

---

8. Релігійні погляди в обрядових піснях.

Характерно, що в деяких обрядових піснях, ще голосно звучать залишки первісного світосприймання, християнська віра поєднується з традиційним пантеїзмом:

Будемо господа просити
І ясної зороньки:
Світть же нам, зоронько,
Докіль не взійде соненько
(«В суботоньку по вечеренці»).

ВИСНОВКИ

- Освоєння етнічної та національної культури має регіональні особливості та й сама етнокультура має виразний регіональний вимір (особливості етнокультури карпатських українців, Наддніпрянщини, Слобожанщини, Півдня).
- Під впливом етнокультури представників інших етносів трансформується й українська етнокультура певного регіону. Збереженість української народної культури в умовах поліетнічного середовища характерна для Подунав'я. Прикметно, що така збереженість стійко закріплена в національній самосвідомості українців (70 % сільчан уважає збереженим свій фольклор).
- Фольклор і сьогодні посідає значне місце в житті людей, є основним підґрунтям для національної культури, пов'язаний зі сферою традиційного світогляду і соціальної психології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дмитренко М.К. Український фольклор: методологія дослідження, динаміка функціонування: колективна монографія / за ред. М.К. Дмитренка. – К.: Паливода А.В., 2014. – 252с.
2. Найден О.С. Образ воїна в українському фольклорі: Семантичні та образні аспекти. – К.: Видавничий дім «Стилос», 2005. – 260 с.
3. Українські народні думи: У 5 т. Т.1. Думи раннього козацького періоду / За заг. ред. Дмитренка М.К., Грици С.Й.. – К.: Наукова думка, 2009.
4. Українські народні пісні в записах Зоріана Доленги-Ходаковського: з Галичини, Волині, Поділля, Приніпрянщини і Полісся / Дей О.І., Adam Czarnocki. – К.: Наукова думка, 1974. – 780 с.

Дякую за увагу!
